

دربست فرهنگ ايتار و شهادت در عايعى فضاهاى فرهنگى

تأليف:

مهندس آرش نعيمى

مدرس گروه معماری (کارشناس ارشد معماری)، دانشکده شهید بهشتی همدان (۰۹۱۸۱۱۱۵۸۷۳)

مهندس امير رحمانى

مدرس گروه شهرسازی (کارشناس ارشد برنامه‌ریزی شهری)، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد همدان (۰۹۱۸۳۱۸۱۲۳۶)

نشر آبدانان

۱۳۹۶

فصل اول: عناصر وحدت دهنده‌ی شکل در معماری

۲	۱-۱- وحدت در هنر اسلامی
۷	۲-۱- وحدت در معماری اسلامی
۱۰	۳-۱- عناصر وحدت دهنده‌ی شکل در معماری اسلامی
۱۰	۱-۳-۱- تبدیل دایره به دایره
۱۲	۲-۳-۱- هندسه
۱۵	۳-۳-۱- مرکزیت و فن در خانه
۱۷	۴-۳-۱- تقارن
۱۹	۵-۳-۱- تعادل
۱۹	۶-۳-۱- تکرار و تأکید
۲۰	۷-۳-۱- تناسبات
۲۲	۱-۷-۳-۱- جایگاه فرآیندهای ذهنی
۲۲	۸-۳-۱- ضرب‌آهنگ (ریتم)
۲۴	۴-۱- وحدت در اندیشه اسلامی
۲۵	۵-۱- وحدت در اندیشه اسلامی- ایرانی
۲۶	۶-۱- وحدت وجود
۲۶	۷-۱- حکمت
۲۷	۸-۱- وحدت و هنر سنتی
۲۷	۱-۸-۱- تعریف سنت
۲۹	۲-۸-۱- هنر سنتی
۳۰	۳-۸-۱- سنت و دین
۳۲	۴-۸-۱- هنر مقدس
۳۶	۵-۸-۱- سنت و امر قدسی
۳۷	۶-۸-۱- تعریف رمز

۳۹	۷-۸-۱- کاربرد رمز در هنر.....
۴۲	۸-۸-۱- بیان هنر قدسی و رمزپردازی.....
۴۴	۹-۱- وحدت و زیبایی.....
۴۷	۱۰-۱- شکل در معماری.....
۴۸	۱-۱۰-۱- کیفیت اشکال.....
۵۰	۱۱-۱- جمع‌بندی.....

فصل دوم: عناصر وحدت دهنده‌ی شکل در معماری مسجد امام اصفهان

۵۲	۱-۲- عناصر وحدت دهنده‌ی شکل در معماری مسجد امام اصفهان.....
۵۲	۱-۱-۲- تبدیل مربع به دایره.....
۵۴	۲-۱-۲- هندسه.....
۵۹	۳-۱-۲- مرکزیت و فصلی‌خالی.....
۶۱	۴-۱-۲- تقارن.....
۶۵	۵-۱-۲- تعادل.....
۶۷	۶-۱-۲- تکرار و تأکید.....
۷۰	۷-۱-۲- تناسبات.....
۷۳	۸-۱-۲- ریتم.....
۷۴	۹-۱-۲- رابطه جزء با کل.....
۷۵	۱۰-۱-۲- ساختار شکلی.....
۷۶	۲-۲- جمع‌بندی.....

فصل سوم: فرهنگ ایثار و شهادت

۸۰	۱-۳- فرهنگ.....
۸۱	۲-۳- ایثار و شهادت.....
۸۸	۳-۳- شهید.....
۹۱	۴-۳- انقلاب اسلامی در ایران.....
۹۱	۵-۳- ترویج فرهنگ ایثار و شهادت.....
۹۲	۶-۳- ویژگی‌ها و صفات ایثارگران.....
۹۲	۱-۶-۳- سادگی و خاکی بودن.....

۹۲	۳-۶-۲- تواضع در عین وقار.....
۹۲	۳-۶-۳- موحد بودن.....
۹۳	۳-۶-۴- اعتقاد به شیعه اثنی عشری (پذیرفتن عدل و امامت در اصول دین).....
۹۳	۳-۶-۵- الگو قرار دادن شهدای عاشورا.....
۹۳	۳-۶-۶- خلوص در نیت.....
۹۳	۳-۷-۷- نماد و نمادگرایی.....
۹۳	۳-۷-۱- پیشینه نمادگرایی (سمبولیسم) در غرب.....
۹۴	۳-۷-۲- نماد، نمادگرایی و نمادپردازی.....
۹۵	۳-۷-۲-۱- تعریف نماد از نگاه هایدگر.....
۹۶	۳-۷-۲-۲- نمادپردازی.....
۹۷	۳-۷-۲-۱- نماد و سمبل های آن.....
۹۸	۳-۷-۲-۴- نماد از نگاه فلاسفه، علما و بزرگان.....
۱۰۲	۳-۸- نماد برگونه ای از مکتب.....
۱۰۴	۳-۹- نماد و نمادگرایی در معماری و نگاه اسلام.....
۱۰۵	۳-۱۰- منابع اعتقاد فکری و معماری در معماری مسلمان.....
۱۰۶	۳-۱۰-۱- بینش نمادین (آیه ای) در اسلام یا نمادگرایی مفهومی.....
۱۰۹	۳-۱۰-۲- نماد و تجسم گرایی در اسلام.....
۱۱۰	۳-۱۰-۳- نمادگرایی معماری ایرانی - اسلامی.....
۱۱۲	۳-۱۰-۴- نماد و ویژگی های اینارگران.....
۱۱۲	۳-۱۰-۴-۱- سادگی و خاکی بودن.....
۱۱۶	۳-۱۰-۴-۲- تواضع در عین وقار.....
۱۱۸	۳-۱۰-۴-۳- انسان های موحد.....
۱۲۹	۳-۱۰-۵- نقش اعتقاد به شیعه اثنی عشری و الگو قراردادن شهدای عاشورا.....
۱۳۰	۳-۱۰-۵-۱- سقاخانه.....
۱۳۰	۳-۱۰-۵-۲- تشیع و سقایی.....
۱۳۱	۳-۱۰-۵-۳- معماری سقاخانه ها.....
۱۳۲	۳-۱۰-۵-۴- بررسی نمادین تزئینات داخلی و خارجی سقاخانه ها.....
۱۳۲	۳-۱۰-۶- خلوص در نیت (رنگ و نور).....
۱۳۳	۳-۱۰-۶-۱- نیت در قرآن و احادیث.....
۱۳۳	۳-۱۰-۶-۲- اخلاص.....

۱۳۴	۳-۱۰-۳- نور نمادی از اخلاص
۱۳۴	۳-۱۰-۴- نور نمادی برای اخلاص در نیات
۱۳۵	۳-۱۰-۵- نور و نماد
۱۳۵	۳-۱۰-۶- عناصر نورگیری در معماری سنتی
۱۳۹	۳-۱۰-۷- نور و رنگ
۱۴۱	۳-۱۰-۸- ابعاد دیداری یا صفات رنگ ها
۱۴۲	۳-۱۰-۹- ارتباط معنایی رنگ و نماد
۱۴۳	۳-۱۱- جمع بندی

فصل چهارم: تجربیات ایران و جهان

۱۴۶	۴-۱- فرهنگسرای ایران
۱۵۰	۴-۲- مرکز آفرینش های هنر - جوان اسپن (AYC)
۱۵۶	۴-۳- مرکز گردهمایی Hgashi-Hongan-Ji Reception Hall
۱۵۸	۴-۴- فرهنگسرای نگارستان (موزه قرین)
۱۶۳	۴-۵- جمع بندی

فصل پنجم: ضوابط طراحی فرهنگسرای ایثار و شهادت

۱۶۶	۵-۱- فضاهای مورد نیاز برای طراحی فرهنگسرای ایثار و شهادت
۱۶۶	۵-۲- برنامه فیزیکی و سرانه فضاهای فرهنگسرای ایثار و شهادت
۱۶۷	۵-۱-۲- سرانه فضاهای آموزشی
۱۶۷	۵-۱-۱-۲- کلاس های تئوری
۱۶۸	۵-۲-۱-۲- سراسر (اکریدور) و پلکان
۱۶۸	۵-۳-۱-۲- کارگاه های هنری و آتلیه ها
۱۶۸	۵-۴-۱-۲- کتابخانه
۱۷۱	۵-۲-۲- سرانه بخش نمایشگاهی (موزه و گالری)
۱۷۱	۵-۱-۲-۲- گالری ها
۱۷۴	۵-۲-۲-۲- سالن های همایش و کنفرانس
۱۷۷	۵-۳-۲- سینما
۱۷۹	۵-۴-۲- آمفی تئاتر

- ۱۸۱..... ۵-۲-۲-۵- سالن سخنرانی
- ۱۸۲..... ۵-۲-۳- سرانه بخش خدماتی و فضاهای جانبی
- ۱۸۲..... ۵-۲-۱- سرانه مورد نیاز در طراحی رستوران
- ۱۸۳..... ۵-۲-۲- پارکینگ
- ۱۸۳..... ۵-۲-۴- بخش اداری و مدیریت مجموعه
- ۱۸۳..... ۵-۲-۵- بخش پژوهشی
- ۱۸۴..... ۵-۲-۶- دیاگرام‌ها و روابط بخش‌های مختلف مجموعه‌ی فرهنگی ایثار و شهادت
- ۱۸۴..... ۵-۲-۱-۶- دیاگرام روابط قسمت لابی
- ۱۸۵..... ۵-۲-۲- دیاگرام روابط بخش همایش‌ها
- ۱۸۶..... ۵-۲-۳- دیاگرام روابط بخش پژوهشی
- ۱۸۷..... ۵-۲-۴-۶- دیاگرام روابط معماری بصری
- ۱۸۷..... ۵-۲-۵-۶- دیاگرام روابط بخش نمایشگاهی
- ۱۸۹..... وازه‌نامه
- ۱۹۱..... فهرست منابع

پیشگفتار

بررسی‌ها در زمینه مجردات و عوالم ناسوت همواره اذهان طالبان سیر الی الله را به خود مشغول داشته است و از این روست که گاهی عده‌ای به بیراهه رفته‌اند و توجه خود را معطوف به راه‌های دسترسی بعضا غیرالهی می‌کنند؛ در این میان هستند کسانی که با معامله با خدا مقرب درگاه او شده‌اند. این مقام و جایگاه از آن کسانی است که جان خود را در این میان عرضه داشته‌اند به همان شهدا هستند.

بررسی ابعاد شخصیت و ویژگی شهدا از آن روی که درک مقوله‌ی شهید و شهادت بسان بررسی مجردات است، نیاز ظریف بوده و همگان بر درک صحیح آن توانا نیستند. در عرصه‌ی هنر معماری نیز بسان سایر عرصه‌ها که می‌بایست رنگ و بویی زمینی و دنیوی به نظریات داد و آنها را در قالب فرم‌ها و صورت‌ها عینیّت بخشید انتخاب سوژه‌های مجرد می‌تواند بی‌بدیل باشد و از آن روی چه تفاوت در خلق آثار معماری ما از آنها تجسمی داریم و چه آنها که در تجسم نمی‌گنجند تفاوت در صورت (فرم) و مواد مصالح یا تکنیک نیست، بلکه در نگرش‌ها و ارزش‌ها و عقاید و نقش مبتنی بر قصد و اراده هنرمندان. بسیار مهم است که این ارزش‌ها و اعتقادات که یک معمار پیش زمینه‌های فکری خود را از آنها استنتاج، اقتباس و یا عاریت می‌گیرد دارای چه منبع و مأخذی بوده است؛ چرا که به‌سان یک جواهر نرگس محصول وابسته به مواد اولیه است. در عصر و دوره‌ی حاضر معماران ما هر کجا که بخواهند داشته‌اند دست از ارزش‌ها و منابع غنی خود برداشته و بسان کودکی گریزپای جذب زرق و برق معماری غربی گردیده‌اند و بدون سعی در بومی‌سازی و بهره‌گیری از مکاتب معماری، آنان مصالح‌هایی را بدون بررسی صحیح به خورد جامعه‌ی ایرانی و اسلامی ما داده‌اند.

راهکار پیش‌روی جهت تعمیق بخشیدن به طرز نگاه و شیوه‌ی نگرش به جهان پیرامون، آن است که با مطالعه‌ی عمیق و بررسی‌های میدانی از آثار بزرگان و صاحب‌نظران بتوانیم این آثار را در فرم‌هایی نوین احیاء کرده و خودباختگی فرهنگی و تسلیم محض بودن را از خاطرها بزداییم. با نگاهی گذرا بر آثار معماری گذشتگان این واقعیت را نشان می‌دهد که این بناها تنها ساخته از آجر و خشت نیستند و بیننده را به ورای مصالح خود می‌برد و بیننده را مقهور معنویت و رمز و رازهای خود می‌کند.

با توجه به اینکه پرداختن به مباحث معنوی و مجرد در زمان ما به گونه‌ای خاص مورد توجه قرار دارد و نیز با توجه به بحران بی‌هویتی که در هنر امروز بالاخص در هنر معماری درخصوص توجه بی‌حد و حصر و تمرکز بر فرم و خصوصیات ظاهری بنا، به جای توجه به فضای به وجود آمده و معنایی که این فضا می‌تواند به مخاطب انتقال دهد، نگاهی عمیق‌تر و موشکافانه در هنر گذشته‌ی ایران اسلامی به عنوان یک الگوی کم‌نظیر هنر دینی متکی بر باطن و درونگرایی اشیاء – که تقریباً تا اواخر دوران قاجار خوش درخشیده و پس از آن رو به افول نهاده – بالاخص در حوزه‌ی هنر معماری ضرورتی صد چندان می‌یابد که در کتاب حاضر تحت عنوان "کار بست فرهنگ ایثار و شهادت در طراحی فضاهای فرهنگی" بدان پرداخته شده است.

www.ketab.ir